

MISKOLCI EGYETEM

**MŰSZAKI FÖLD- ÉS
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
KAR**

BEVEZETÉS A FÖLDRAJZBA

FÖLDRAJZ ALAPSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

2024/25. TANÉV, I. FÉLÉV

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLD- ÉS KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Minta zárthelyi
4. Vizsgakérdések
5. Egyéb követelmények

1. TANTÁRGYLEÍRÁS

Tantárgy neve: Bevezetés a földrajzba Tárgyfelelős: Dr. Elekes Tibor, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKFT6101 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz-Geoinformatika Intézet
	Tantárgyelem: kötelező
Javasolt félév: 1.	Előfeltételek: nincs
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+2	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga
Kreditpont: 4	Tagozat: nappali
<p>Tantárgy feladata és célja: A tárgy témakörei: Tudományágunk kutatási területe a földrajzi burok. A földrajzi folyamatok tér- és időbeliségi sajátosságainak föltárása. A földrajz helye és szerepe a tudományok között, a természet-, társadalom- és alkalmazott tudományi ágazatainak kialakulása, fejlődése, jelentősége. A földrajztudomány fejlődésének sajátosságai az ókortól napjainkig. A földrajzi fölfedezések jelentősége a megismerés és a tudományok fejlődése szempontjából. Napjaink földrajzi kihívásai. A középiskolai tanulmányok során elsajátított természet- és társadalomföldrajzi ismeretek ismétlése, bővítése, összegzése és rendszerezése, a BSc tanulmányok során sorra kerülő tárgyak alaposabb megismerése, megértése szempontjából. Földrajzi környezetünk elemeinek, tényezőinek, folyamatainak terepi megfigyelése, megtapasztalása.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen. Ismeri a földrajzi szakterülettel kapcsolatos természeti folyamatok, természeti erőforrások, élő és élettelen rendszerek alapvető működési elveit. képesség: Képes a geográfia alapvető módszereinek a természet- és társadalomföldrajz fő szakterületein való alkalmazására. Képes az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit természet-, társadalom-, valamint részben regionális földrajzi területen meglévő összefüggések átlátására. Képes a földrajz szakterületén szerzett tudását alapvető gyakorlati problémák megoldására alkalmazni, beleértve azok számításokkal történő alátámasztását is. attitűd: Együttműködő, kapcsolatteremtő attitűd jellemzi, a kommunikációs problémamegoldást részesíti előnyben. autonómia és felelősség: Felelősséggel vállalja szakmája értékrendjét, feladatainak elvégzése során együttműködik más szakterület szakembereivel.</p>	
<p>Tantárgy tematikus leírása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ea. A földrajztudomány helye és szerepe. 1. gy. Földrajzi összefüggések felismerésének gyakorlása a napi hírek kapcsán. 2. ea. A földrajztudomány meghatározása, rendszerszemléletű jellemzése. 2. gy. Földrajzi összefüggések felismerésének gyakorlása a napi hírek kapcsán. 3. ea. Tudományágunk kapcsolódása a társtudományokhoz, az egységes geográfia részei, szakágai. 3. gy. Földrajzi összefüggések felismerésének gyakorlása a napi hírek kapcsán. 4. ea. Az anyag kozmikus szerveződési szintje. Földrajzi alapfogalmak ismétlése, bővítése és rögzítése. 4. gy. Térképtan, térképolvasás. 5. ea. Az anyag földi szerveződési szintje. A Föld belső szerkezete. – Alapfogalmak ismétlése, bővítése és rögzítése. 5. gy. Tematikus térképek elemzésének gyakorlása. 	

6. ea. A Levegőburok és a Vízburok – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rögzítése.
6-12. gy. Elméleti természet- és társadalomföldrajzi ismeretek, jelenségek terepi megfigyelése Miskolcon és térségében.
7. ea. Életföldrajzi és talajföldrajzi alapismeretek.
8. ea. A földrajzi burok. Földünk belső és külső erőinek kölcsönhatása.
9. ea. Alapvető népesség- és településföldrajzi fogalmak. Népesedési folyamatok napjaikban.
10. ea. A gazdaság szerkezete – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
11. ea. A primer szektor, elsősorban a mezőgazdaság földrajza. Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
12. ea. A szekunder, terciér és kvarter szektor – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
13. ea. Zárthelyi dolgozat megírása az előadások anyagából.
13. gy. Beszámoló a gyakorlatok teljesítéséről.
14. ea. A félév során elsajátított ismeretek összegzése.
14. gy. Pótzárthelyi dolgozat megírása.

Félévközi számonkérés módja:

A gyakorlatokon való részvétel kötelező, a maximális hiányzás 3 alkalom lehet. A gyakorlati feladatok megfelelő szintű teljesítése az aláírás feltétele és 20%-ban beleszámít a vizsgajegybe. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), az elméleti ismeretek és gyakorlati feladatok teljesítéséből (20%), valamint a félév végi vizsgajegyéből (70%) tevődik össze. A vizsga során fontos, hogy a hallgató képes legyen fölismerni az általános földrajzi diszciplínák alapvető összefüggéseit, a földrajzi gondolkodás alapvető jellegzetességeit. Ismernie kell a természet-, társadalom- és regionális földrajz alapvető fogalmait, bizonyítani kell a földrajzi problémák fölismerésének, megfogalmazásának készségét.

Értékelési határok:

- > 85%: jeles;
- 75 – 84%: jó;
- 63 – 74%: közepes;
- 50 – 62%: elégséges;
- < 50%: elégtelen.

Kötelező irodalom:

Mendöl T. 1999: A földrajztudomány az ókortól napjainkig. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 274p.

Hajdú Z. 2012: A Kárpát-medence tudományos megismerése. In: Dövényi Z. (szerk.): A Kárpát-medence földrajza. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp.29-58.

Haggett P. 2001: Geography. A Global Synthesis. Pearson Education Limited. Harlow.

Tóth J. 2010: A geográfia alapkérdései. In: Tóth J. (szerk.): Világföldrajz. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp.54-62.

Ajánlott irodalom:

Dahlman C.T.– Renwick W.H. 2015: Introduction to Geography: People, Places, & Environment. Sixth Edition. Pearson Education limited, 510p.

Fodor F. 2006: A magyar földrajztudomány története. MTA FKI, Budapest, 820p.

Haggett P. 2006: Geográfia. Globális szintézis. Typotex, Budapest, 842p.

Teleki P. 1966: A földrajzi gondolat története. Kossuth Kiadó, Budapest.

2. TANTÁRGYTEMATIKA

IDŐPONT	ELŐADÁS
09. 11.	A földrajztudomány helye és szerepe. A földrajztudomány meghatározása, rendszerszemléletű jellemzése.
09. 18.	Sportnap.
09. 25.	Tudományágunk kapcsolódása a társtudományokhoz, az egységes geográfia részei, szakágai.
10. 02.	Az anyag kozmikus szerveződési szintje. Földrajzi alapfogalmak ismételése, bővítése és rögzítése. - Zárthelyi dolgozat.
10. 09.	Az anyag földi szerveződési szintje. A Föld belső szerkezete. – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rögzítése.
10. 16.	A Levegőburok és a Vízburok – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rögzítése. Életföldrajzi és talajföldrajzi alapismeretek.
10. 23.	Oktatási szünet. Ünnepnep.
10. 30.	Dékáni szünet.
11. 06.	A földrajzi burok. Földünk belső és külső erőinek kölcsönhatása. – Zárthelyi dolgozat
11. 13.	Alapvető népesség- és településföldrajzi fogalmak. Népesedési folyamatok napjaikban.
11. 20.	A gazdaság szerkezet – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
11. 27.	A primer szektor, elsősorban a mezőgazdaság földrajza. Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
12. 04.	A szekunder, terciér és kvarter szektor – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
12. 11.	Zárthelyi dolgozat. A félév során elsajátított ismeretek összegzése.

IDŐPONT	GYAKORLAT
09. 13.	Bevezetés, féléves feladatok ismertetése.
09. 20.	Földrajzi összefüggések felismerésének gyakorlása.
09. 27.	Terepbejárás – Természet- és társadalomföldrajzi ismeretek, jelenségek megfigyelése Miskolcon (Avasi gyakorlat)
11. 15.	Terepbejárás – Természet- és társadalomföldrajzi ismeretek, jelenségek megfigyelése Miskolcon (Miskolc-Lillafüred gyakorlat)
12.13.	Beszámoló a gyakorlatok teljesítéséről.

3. MINTA ZÁRTHELYI DOLGOZAT

Kérdések, feladatok:

1. A földrajztudomány meghatározás.
2. A környezet fejlődésének rendszerelméleti megközelítése.
3. A földrajz vizsgálódási területe.
4. A geográfia részei.
5. A földrajz kapcsolata a társtudományokkal.

Megoldás:

1. A természeti és társadalmi folyamatok hatására, illetve kölcsönhatására kialakult és tovább formálódó georendszerek (földrajzi burok) fejlődésével, változásaival, térbeli elrendeződésük törvényszerűségeinek feltárásával foglalkozó tudományok a földrajztudomány.

2. A környezet fejlődésének rendszerelméleti megközelítése:

- tényezők,
- kölcsönhatási viszonyok a környezet dinamikus rendszerében.
- határok jelentősége.

Az egész megértéséhez az összes tény, összefüggés ismerete szükséges.

3. A földrajz vizsgálódási területe: a geometriai értelemben vett földfelszínre összpontosul,

- de kiterjed a Sztratoszféráig (élővilág elszegényesedése, majd megszűnése)
- a Földkéregig (a gyűrődésfolyamatok által érintett kéregréteg) illetve Litoszféráig

A földfelszíntől távolodva csökken a földrajzi kutatás eredményeiből származó tények, összefüggések száma.

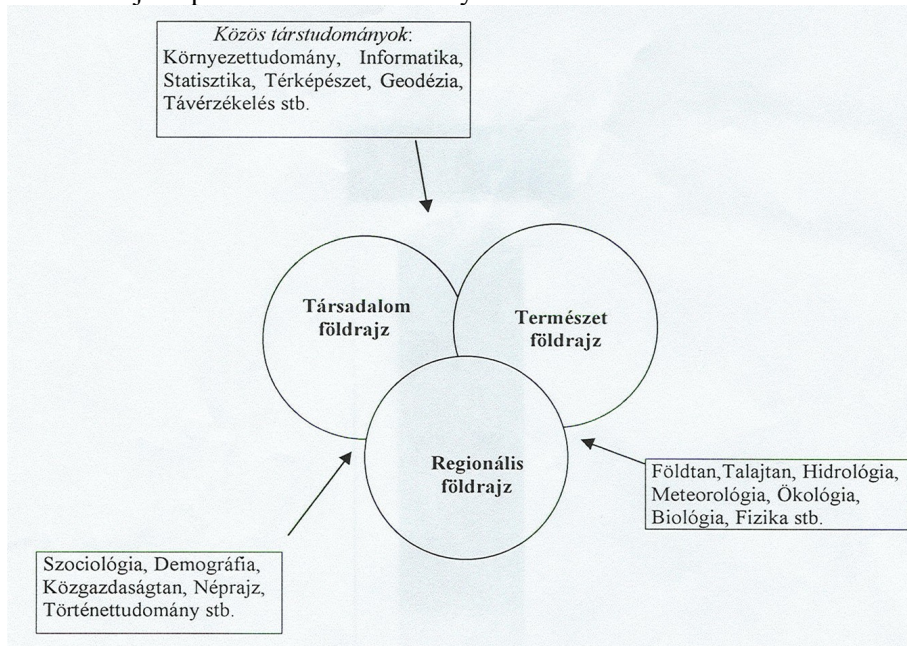
4. Az egységesnek tekinthető geográfia részei:

- természetföldrajz
- társadalomföldrajz
- regionális földrajz.

Mindhárom ágazat részei:

- általános
- ágazati és
- területi (leíró) földrajz.

5. A földrajz kapcsolata a társtudományokkal:

4. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. 1. A földrajztudomány meghatározás.
2. A környezet fejlődésének rendszerelméleti megközelítése.
3. A földrajz vizsgálódási területe.
4. A geográfia részei.
5. A földrajz kapcsolata a társtudományokkal.
6. A természetföldrajz szakágai.
7. A társadalomföldrajz szakágai.
8. A Naprendszer felépítése – alapfogalmak.
9. A Föld belső szerkezete – alapfogalmak.
10. A Levegőburok – alapfogalmak.
11. A Vízburok – alapfogalmak.
12. Életföldrajzi alapfogalmak.
13. A fölkéreg dinamikája, belső és külső erők hatása.
14. Alapvető népesség- és településföldrajzi fogalmak. Népesedési folyamatok napjaikban.
15. A gazdaság szerkezet – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
16. A primer szektor, elsősorban a mezőgazdaság földrajza. Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.
17. A szekunder, terciér és kvarter szektor – Alapfogalmak ismételése, bővítése és rendszerezése.

5. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

A gyakorlati feladatok teljesítése.